

jaran per aquella torre derrocada, e els no ho poran deffendre --- per les pedres ---», Jaume I (§ 158, Ag. 206); «En tant, del Ròse vora les aygues, *apedregan* / a l'hèroe grec deformes y rabassuts gegants: / sota quiscun dels còdols que, a bell ruixat li enjegan / podrian soplujar-s'hi ramada y rabadans», *Atl.* I, 39a (ja el 1867). *Apedregament*, *apedregador* [Lab. 1839]. *Apedrador* [Lab. 1839].

Empedregat m., mall.: «dedins, trobaren un *empedregat* i una especi de referit, però antic, vei, amb de goitissos», Arx. Lluís Salvador (p. 230).

Despedregar o *espedregar* 'llevar les pedres (d'un camp, d'un camí)', tots dos ja *DTo.* 1647; «seguint los passos de la Verge Maria; *apedregant* lo camí que Ella ha de recórrer, perquè ni una sola pedreta llastime aquells peus», Vergés Paulí (*Espurnes* v, 125). És l'ús comú a tot el Princ., P. Val. i Mall., on he hagut de trepitjar tantes *espedregades*, com s' *espedregada* de Sollieric important sementer, camp que només a força de forces havien aconseguit aprofitar; però, heus aquí: ara fertillíssim: la brava i eterna lluita del creador de la dolça Roqueta! En canvi, en ross. *espedregar* és 'lapidar': «Ab pinyons i avellanetes, / nos voleu *espedregar*! / Nosaltres som valents homes / que nos sabem defensar...», *Goig dels ous* (p. p. Pere Vidal, pp. 15, 22); «i si alguns les insultaven, d'altres les *espedregaven*», Ant. Cayrol (*Cont. Cerd.*, 45).

Espedreguer, sobretot del Berg. i Cardener, que pot ser un gran claper fet d'aqueixa manera, però més sovint es diu d'una clapissa, o embut d'enderrocs, que baixa muntanya avall: *La Font de l'apedregat* pujant de Navès cap a Busa; *La Font dels Còms*, em signaven des de Figols, és cap aquell *espedreguer* (on s'albirava des de lluny una clapissa); *El Terradet* és un *espedreguer* cap al Baix Navès; i àdhuc *L'Espedreguera* era ja una veritable tartera, entre La Nou i Malanyeu (1963-64). Altrament així prossegueix per l'Alt Aragó: un *espedregal* 'claper de rocs', que formen en un erm per netejar-ne un camp a conrear (Abay, no lluny de Jaca, 1966).

Pedrafel. *Pedrafilaire*. *Pedrafita*. *Pedrafoc*. *Pedrapicat*.

CPr.: *Picapedrer* [1405]; també *picapedres* [-peres, *CostTort.*]: «Aylò meteyx que avem dit dels mercaders, és entès --- en tots los altres officis de la Ciutat --- e en tots los menestrals: axí ferrers, fusters, *picaperes*, pelicers com altres», II, § 4.9 (Ol., 68.2); en el joc del *picapedrell*, en què hom fa picar el puny per exposar-nos que se senti el dring, *picapedrer*, dit per comparació, s'ha canviat -er en -ell a causa de la rima amb *anell*; el punt de partida de tot fou *pica-pedres*, com en els *CostTort.*, adaptat, però, a la terminació dels officis paral·lels, *ferrers*, *fusters* etc. Intervenint-hi, però, una metàtesi, esdevingué *pedrapiquer*: 'ofici molt laboratiu: serradors, *pedrapiqués* e semblants», StVicentF (ms. 278, veg. la *Quaresma*, prefaci, p. LV); Busa-N.; «DE LA PARET Y VOCABLES DE EDIFICAR: *Pedrapiquer*: lapicida, latomus», OPou (*ThPu.*, 4). *Pedrapiquer* és encara com se sent en terra valenciana (Nules, Puçol, Alfàs, 1961-1963); *picapedrer* en els al-

tres dominis dialectals (cat. central, mall.: JoRosselló, *Many.*, 104.9f.).

Peroine [1249]: «Carga de salpetra, 1 s., 1 dr.; carga de pastel, id.; carga de pedassols, id.; carga de *peroyne*, id» en la Lleuda de Cotlliure de 1249 (RLR iv, 250). Entenc que es deu tractar de la *pedra onyx*, nom canviat de primer en *per(a)òni(g)e* i després -òni(e) > -òine.

Petrificar [Lacav.]: «Mirau l'horda de Titans, qui destrossada, / sens desfer-se, dins les ones va tornar, / y per segles romangué *petrificada* / en sa tràgica actitud sobre la mar», 1903, Costa (*Costa Brava* de Mall., v. 3); *petrificació* [Lab. 1840], *petrificant* (id.). *Petrolí* (-òleo, c. 1500, Cauliac; la forma afrancesada *petrol*, Lab. 1840); *petrolier* o *petroler* (que hauríem de rebutjar com a francesisme agreujat per castellanisme, com sigui que en cast. -eero no hauria estat possible); *petroleria*, *petrolífer*. *Petrolina* 'xampú petrolier'. *Petroglif*. *Petrogràfic*, -*grafia*. *Petrologia*, *petrològic*. *Petrosílex*, -*silici*.

¹ *Peralba* de Meià, id., 8.24; per a aquesta anapitxi, cf. *peralad* 'prelat' en un doc. de 1257-69, de la mateixa col·lecció, 18.2. En toponímia hi ha força casos també, com és sabut, en el domini castellà (*Peralta*) i més encara en el portuguès, veg. els treballs de MzPi. i Leite de Vasconcelos (*RLus.* xvi, 171-172); encara que en aquests països es troba sobretot quan segueix una -r- (*Peralta* p. ex.), pels treballs de Leite i de J. de Silveira es veu que aquesta condició no fou pas la única; vegeu-ne més testimonis gallego-port., toponímics o no, en el *DECH* iv, 535b45-46. — ² És eloqüent i observada de tothom la posició de Sopeira al peu mateix de la colossal muntanya, quasi monolítica, de Sant Gervàs. Però allà mateix hi ha altres NLL amb el tractament *pera* (*Comalaperera*, barranc aspre i pedregós damunt Sopeira, que mostra l'existència d'una antiga fluctuació, amb el tractament -r- en els mateixos llocs, i el fet que fit a fit de Sopeira, a l'altra ribera de la Ribagorçana, hi hagi *Soperuny* en posició semblant, podria dur-nos a sospitar que l'efecte de l'accent, en aquella zona extrema, havia pogut ser el contrari del de la resta del país; en el terme mateix de Sopeira hi ha un altre *Soperuny*. — ³ Àdhuc per al català conté materials útils S. Henchez, «Guide professionnel; 1e Série, avec vocabulaire fr.-allemand-it., à l'usage des travailleurs de la pierre, du fer et du bois», Lausanne, 1911. — ⁴ No confondre amb això el mot *cantera*, genuí, per a 'carena' o 'penya-segat', molt estès per les terres de l'Ebre i valencianes. Res a veure amb l'un ni amb l'altre el nom del grandios Benacantil d'Alacant, forma arabitzada de PENNO-LEUKANTINO- (potser cèltic) 'cim alacantí', amb dissimilacions *Benalkantil(o)* etc. — ⁵ Traduint *perron* del francès, en el sentit de 'gran bloc de pedra'; mot que li era familiar, car en 66.33, el posa per malentès traduint el fr. ant. *praerie* 'prada' («él vènc en un *payró* e él viu per la forest lo cavaler»). ⁶ Molts en el Lluçanès, terra de pagesia molt devota; en el terme de Sant Boi en sé almenys tres: *Ser-*